

Datum 2025-10-13

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A398.640/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Er referens LI2025/01130

Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet, SOU 2025:67

Sammanfattning

Polismyndigheten har inga invändningar mot de förslag som framförs i de delar av utredningen som berör myndighetens uppdrag. Polismyndigheten önskar dock framföra vissa synpunkter och göra några förtydliganden.

Polismyndighetens synpunkter

Behov av samordning med andra utredningar m.m.

Som framgår av betänkandet kommer införandet av Entry Exit System (EES), som i Sverige startar den 12 oktober 2025, att påverka genomströmningshastigheten och kapacitetsbehoven på samtliga flygplatser som hanterar non-Schengentrafik. I detta sammanhang vill Polismyndigheten förtydliga att införandet av EES endast är en av de förändringar inom gränsförvaltningen som förväntas ske inom en snar framtid. Som exempel på andra rättsakter som medför förändringar kan ETIAS-förordningarna¹, förordningar i asyl- och migrationspakten² och den kommande förordningen om digitala resehandlingar³ nämnas. Gemensamt för dessa rättsakter är att de påverkar Polismyndighetens behov av ändamålsenliga lokaler och välfungerande infrastruktur på exempelvis Arlanda. Enligt myndigheten behöver frågan om lokaler och infrastruktur utredas samlat, för att ge en helhetsbild, och vid en sådan utredning bör samtliga förändringar som sker på området beaktas.

¹ (EU) 2018/1240 och 2018/1241

² Se t.ex. (EU) 2024/1356

³ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing an application for the electronic submission of travel data ("EU Digital Travel application")

Samverkan vid flygplatsen

I utredningen föreslås att Polismyndigheten och Swedavia ska formalisera sin samverkan på Arlanda flygplats. Polismyndigheten är positiv till förslaget och vill betona vikten av en gemensam målbild avseende gränskontrollverksamheten.

Polismyndigheten vill dock även understryka vikten av att myndigheten får möjlighet att påverka både tillgången till och utformningen av lokaler samt andra nödvändiga utrymmen på flygplatsen. I detta sammanhang kan noteras att Sverige i samband med genomförandet av en s.k. Schengenutvärdering, enligt rådets förordning (EU) nr 1053/2013, fått allvarlig kritik när det gäller exempelvis infrastrukturen på Arlanda, något som underbygger Polismyndighetens behov av att få påverka utformningen av gränskontrollen. Till detta kommer att Polismyndigheten, till skillnad från andra aktörer, inte verkar på kommersiella villkor. Det är av stor vikt att detta inte inverkar negativt på myndighetens möjligheter att fullgöra sitt uppdrag.

Automatiserad och digitaliserad gränskontroll

I betänkandet föreslås att regeringen ger Polismyndigheten i uppdrag att förbereda och införa en automatiserad och digitaliserad gränskontroll. Polismyndigheten, som är positiv till utveckling av gränskontrollen, ser ett stort behov av att få vara delaktiga i ett eventuellt arbete med såväl inköp som utplacering av nämnda ABC-gater, eGates. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att de aktuella e-gaterna är dyra att köpa in och att det för närvarande endast är möjligt att kontrollera EU-medborgare vid sådana gater. Mervärdet av att installera eGates, vid samtliga av de platser som utredningen föreslår, är därför inte helt tydligt i dagsläget. Att Polismyndigheten får vara delaktig i de fortsatta diskussionerna rörande automatisering och digitalisering av gränskontrollen är en förutsättning för att investeringarna ska kunna optimeras.

Konsekvenser för Polismyndigheten

I utredningen lämnas förslag på flera åtgärder för att öka tryggheten och säkerheten på och omkring Arlanda. Bland annat föreslås alkalås på bommar vid utfarter från parkeringsplatser och ökade kontroller för att stävja otillåten taxiverksamhet. Polismyndigheten genomför redan i dagsläget åtgärder kopplade till sådan verksamhet, men eftersom både antalet säkerhetsåtgärder och resenärer förväntas öka kommer detta medföra ytterligare behov av resurser. Det går inte att utifrån det underlag som presenteras i utredningen räkna på det ökade behovet av personal eller vilka övriga kostnadsökningar som förslagen medför. Klart är dock att ytterligare resurser kommer att

krävas för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter både i egenskap av ansvarig för gränskontrollen samt i egenskap av lokalpolis.

I betänkandet uppskattas investeringskostnaden för inrättandet av en automatiserad och digitaliserad gränskontroll uppgå till 245 miljoner kronor för perioden 2026–2030 (prisnivå 2023-06). Polismyndigheten uppskattar anslagsbehovet till detsamma, men för perioden 2026–2029. Från och med år 2030 uppskattas kostnaden till 75 miljoner kronor per år i form av nivåhöjande medel. I kostnadsberäkningen ingår endast anslagsmedel och inte fondmedel. Beräkningen som presenteras i utredningen är alltså lägre än den senaste kostnadsuppskattning som Polismyndigheten gjort i sitt budgetunderlag 2026–2028. I detta sammanhang kan även noteras att eventuellt behov av lokalanpassning inte tagits med i de av myndigheten beräknade kostnaderna.

Yttrandet har beslutats av juristen Elin Schmid efter föredragning av juristen Catrin Gripenstam. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall deltagit. Rikspolischefen Petra Lundh har informerats om remissen.

POLISMYNDIGHETEN

Elin Schmid

Catrin Gripenstam

Dokumentet har fastställts digitalt och har inga underskrifter.

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetslagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli